

7. Zabroda, D. (2012). Ponyattya derzhavnoyi antykoruptsiynoyi polityky. *Pravo i Bezpeka – Law and Security*, 2, 98-105. [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Uryadovoho upovnovazhenoho z pytan' antykoruptsiynoyi polityky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 4.12.2013. № 949 [«On Approval of the Regulation on the Government Commissioner for Anti-Corruption Policy» Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 4.12.2013. No. 949]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/949-2013-%D0%BF> (accessed: 03.01.2020). [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi prohramy shchodo zapobihannya i protydyi koruptsiyi na 2011-2015 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 28.11.2011. № 1240 [«On approval of the State Program on Prevention and Combating Corruption for 2011-2015» Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 28.11.2011. № 1240]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2011-%D0%BF> (accessed: 03.01.2020). [in Ukrainian].
10. Pro Natsional'nu antykoruptsiynu stratehiyu na 2011-2015 roky: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 21.10.2011 № 1001/2011 [«On the National Anti-Corruption Strategy 2011-2015» Presidential Decree No. 1001/2011 of October 21, 2011]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011> (accessed: 03.01.2020). [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi prohramy shchodo realizatsiyi zasad derzhavnoyi antykoruptsiynoyi polityky v Ukrayini (Antykoruptsiynoyi stratehiyi) na 2015-2017 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29.04.2015 № 265r [«On Approval of the State Program on Implementation of the Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti-Corruption Strategy) for 2015-2017» Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 29.04.2015 No. 265p]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF> (accessed: 03.01.2020). [in Ukrainian].
12. Pro skhvalennya zasad antykoruptsiynoyi polityky: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 8 hrud. 2009 r. № 1688-r. [«On approval of the principles of anti-corruption policy» Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 8. 2009 No. 1688-p]. *Uryadovyy kur"yer – Government courier*, 32. [in Ukrainian].
13. Kovbasyuk, Yu., & Fedorenko, V. (2016). Derzhavna antykoruptsiyna polityka i zapobihannya ta protydiya koruptsiyi na publichniy sluzhbi v orhanakh derzhavnoyi vlady i orhanakh mistsevoho samovryaduvannya: monohrafiya. Kyiv. [in Ukrainian].
14. Solovyov, V. (2012). Zapobihannya i protydiya koruptsiyi v derzhavnomu upravlinni Ukrayiny: monohrafiya. Kyiv. [in Ukrainian].
15. Bereza, O. (2016). *Derzhavna antykoruptsiyna polityka: sutnist' ta osoblyvosti realizatsiyi v postindustrial'nomu suspil'stvi* [State anticorruption policy: the nature and features of implementation in post-industrial society]. (Candidate's thesis). Kyiv. [in Ukrainian].
16. Suprun, V. (2019). Koruptsiyna teoriya pokhodzhennya derzhavy. *Naukovi zapysky: Seriya pravo – Scientific Notes: Series Law*, 7, 13-18. [in Ukrainian].
17. Indeks spryynyattya koruptsiyi [Corruption Perceptions Index]. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki> (accessed: 03.01.2020). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 9.01.2020

УДК 342.729

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.27>

Філоретова Марія Вікторівна,
аспірант кафедри адміністративного права
юридичного факультету
КНУ ім. Тараса Шевченка
e-mail: mfiloretova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3558-2103>

СПОНТАННЕ МИРНЕ ЗІБРАННЯ: ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Проблематика правового регулювання спонтанного мирного зібрання є недостатньо вивченою, що зумовлюється відсутністю вітчизняного нормативно-правового акту щодо проведення спонтанних мирних зібрань, фактичною нерозробленістю цього поняття у законопроектах. Як наслідок, проведення спонтанних мирних зібрань з формальних підстав може бути припинене органами державної влади, а його учасники та можливий організатор заарештовані. Зазначене сприяло визначенню мети даної статті – встановлення суттєвих ознак спонтанного мирного зібрання, розробка його авторської дефініції та пропозицій щодо правового регулювання у майбутньому законопроекті.

Спонтанне мирне зібрання визначено як незаплановане мирне зібрання у публічному місці з метою з'ясування суті тієї чи іншої події (інформації), наслідки якої є важливими для його учасників та яке є засобом для врахування

органами державної влади позицій громадянського суспільства з актуальних питань сьогодення.

Правове регулювання спонтанного мирного зібрання потребує чіткого встановлення того: 1) чи потрібно про його проведення завчасно повідомляти органи державної влади, 2) чи буде воно законним у разі неповідомлення про його проведення, 3) чи не є заборона проведення спонтанного мирного зібрання обмеженням права на свободу мирних зібрань.

Майбутнім нормативно-правовим актом повинно бути встановлено порядок проведення спонтанного мирного зібрання та вирішено питання щодо того, чи повинні про нього бути повідомлені органи державної влади. На наш погляд, повідомлення не може бути завчасним, якщо мова йде про спонтанне мирне зібрання. Однак, якщо йдеться про необхідність забезпечення безпеки під час його проведення, організатор зібрання повинен здійснити таке повідомлення. Проведення спонтанного мирного зібрання без повідомлення не повинно нести негативних наслідків для його учасників (розгін зібрання, арешт його найбільш активних учасників, за наявності – організатора). Спонтанне мирне зібрання є законним, якщо воно не заборонене законодавством. Заборона спонтанного мирного зібрання призводить до звуження права громадян на свободу мирних зібрань та порушення інших свобод.

Ключові слова: спонтанне мирне зібрання, свобода мирних зібрань та його гарантії, законопроект, обмежувальні заходи, органи державної влади.

Filoretova M. SPONTANEOUS PEACEFUL ASSEMBLY: PROBLEMS OF LEGISLATIVE REGULATION

The issue of legislative regulation of a spontaneous peaceful assembly is not investigated enough because of the absence of domestic legislative act about conduction of spontaneous peaceful assemblies. This in fact states the deficiency of this notion in the draft laws. As a consequence the state administration authorities can stop the spontaneous peaceful assembly for formal reasons and its participants and possible organizer can be arrested.

The above mentioned issue served as a definition purpose of this Article: definition of the essential features of a spontaneous peaceful assembly, elaboration of its authentic definition and possibilities of legislative regulation of it in the future draft law.

Spontaneous peaceful assembly is defined as unplanned peaceful assembly in a public place which aims to clarify the essence of an event or information, whose consequences are of vital importance to the participants, as well as it is a tool of taking into consideration the position of the society by the state administration authorities regarding the actual issues of the current situation.

Legislative regulation of a spontaneous peaceful assembly requires an explicit identification of the following issues: 1) do the state administration authorities require to be given a prior notification about the conduction of a peaceful assembly 2) will the peaceful assembly be legal in case it failed to provide a prior notification 3) does the prohibition to conduct a spontaneous peaceful assembly interferes with the exercise of the right of the citizens to freedom of peaceful assembly.

The future legal and regulatory act needs to establish the procedure of a conduction of a spontaneous peaceful assembly and define the issue of its prior notification to the state administration authorities.

We consider that prior notification cannot be given in case the spontaneous peaceful assembly is mentioned. However if there is a need to provide safe conditions of a spontaneous peaceful assembly its organizer must provide the state administration authorities with a prior notification.

The conduction of a spontaneous peaceful assembly without prior notification should not have negative consequences for its participants (dispersal of assembly, arrest of its most active participants and organizer if the one is present).

A spontaneous peaceful assembly is legal if it was not prohibited by the legislative act. The prohibition for conduction of a spontaneous peaceful assembly leads to the interference with the exercise of the citizens' right to freedom of peaceful assembly and interferes with other rights to freedom.

Key words: spontaneous peaceful assembly, freedom of peaceful assembly and its guarantees, draft law, restrictive measures, state administration authorities.

Постановка проблеми. Спонтанне мирне зібрання є досить розповсюдженим в різних країнах, але доволі часто не має законодавчого регулювання. Законодавчими інститутами не завжди вірно оцінюється значення впливу спонтанних мирних зібрань на суспільні події. Навіть в одному географічному регіоні практика правового регулювання спонтанних мирних зібрань є різною: в законодавчих актах одних країн це поняття відсутнє, в інших наведене без визначення, і тільки в деяких міститься стисла дефініція.

Аналіз зарубіжного законодавства про свободу мирних зібрань дозволяє зробити висновок про такі позиції національних законодавців щодо поняття «спонтанні мирні зібрання»: 1) поняття «спонтанне мирне зібрання» в законодавчому акті не міститься (Білорусія); 2) термін «спонтанне мирне зібрання» в законодавчому акті міститься, але не тлумачиться (ФРН); 3) поняття «спонтанне мирне зібрання» в законодавчому акті визначається у вузькому, стислому розумінні (Киргизія); 4) в законодавчому акті водночас вказується і на спонтанне мирне зібрання, і на стихійні збори, демонстрації (Вірменія); 5) в законодавчому акті міститься поняття «стихійні збори» (Молдова).

В Україні, не дивлячись на тривалу розробку законопроектів про свободу мирних зібрань та їх гарантії, невідкладну необхідність врегулювання такої практики до цього часу відповідний закон не прийнято. Однак, позитивним аспектом українського законотворення є включення до деяких законопроектів поняття «спонтанне мирне зібрання» та встановлення заходів щодо забезпечення його безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різномісні аспекти проведення спонтанного мирного зібрання у тому чи іншому обсязі вивчають А.Вашкевич, Є.Іващенко, Ю.Данилюк, Р.Куйбіда, О.Кривецький, Р.Мельник, О.Папій, А.Святенко, М.Середа, О.Тиліпська, О.Трубенкова, О.Шкарнега та інші науковці, проте значна кількість питань щодо їх законності та правового регулювання залишається ще не достатньо з'ясованою. Актуальним залишається розгляд поняття «спонтанне мирне зібрання», його основних ознак, розробка пропозицій до майбутнього нормативно-правового акту.

Метою статті є визначення суттєвих ознак спонтанного мирного зібрання, розробка його авторського визначення та пропозицій щодо правового регулювання в майбутньому законопроекті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковцями визначення поняття «спонтанне мирне зібрання» майже не здійснюється. Зокрема, М.Середа вважає, що спонтанними або ж стихійними зібраннями називають зібрання, що спричинені подіями, які неможливо було передбачити, щоб завчасно попередити органи влади про його проведення [1, с.168].

Розглядаючи поняття «спонтанне мирне зібрання» зауважимо на визначення понять «спонтанний» та «мирне зібрання». Великим тлумачним словником сучасної української мови «спонтанний» пояснюється як «1. Викликаний внутрішніми подіями, без впливу, діяння зовні, 2. Мимовільний» [2, с.1177-1178]. Мирне зібрання науковцями визначається з різних позицій. На наш погляд, мирним зібранням є запланована зустріч групи (не менше двох) осіб у публічному місці з метою вираження або формування поглядів з приводу будь-яких суспільно значимих питань, що не суперечать чинному законодавству, має мирний характер і при плануванні та проведенні якої відсутні жодні прояви застосування насильства.

Право на мирні зібрання належить до категорії особливо цінних основних прав людини, оскільки воно сприяє формуванню суспільної думки, фундаменту будь-якої демократії, і дає можливість тим, у кого немає прямого доступу до прийняття політичних рішень, – бути почутим [3, с.25].

Підкреслюючи саме спонтанність мирного зібрання, потрібно вказати на його основні ознаки: 1) незапланованість, стихійність, випадковість, як реакція на отримані відомості чи розповсюджену інформацію, які є неприємними і несподіваними для учасників зібрання; 2) спонтанне мирне зібрання є єдиною можливою реакцією, яка в змозі вплинути на ситуацію, що склалась, і через висловлення позиції учасників зібрання вона може бути змінена; 3) стихійність мирного зібрання зумовлює практичну неможливість повідомлення органів влади про її проведення; 4) ймовірна відсутність організатора або його виявлення в процесі спонтанного мирного зібрання; 5) нечіткість конкретних вимог учасників спонтанного мирного зібрання, їх формування та доповнення, зміна в процесі його проведення; 6) не передбачення подальших подій в разі досягнення своїх намірів.

Враховуючи наведене, пропонуємо таке визначення: спонтанне мирне зібрання є незапланованим мирним зібранням у публічному місці з метою з'ясування суті тієї чи іншої події (інформації), наслідки якої є важливими для його учасників та яке є засобом для врахування органами державної влади позицій громадянського суспільства з актуальних питань сьогодення.

Правове регулювання спонтанного мирного зібрання потребує чіткого встановлення того: 1) чи потрібно про його проведення завчасно повідомляти органи державної влади, 2) чи буде воно законним у разі неповідомлення про його проведення, 3) чи не є заборона проведення спонтанного мирного зібрання обмеженням права на свободу мирних зібрань.

Р. Куйбідою, М. Середою, О. Трубенковою проаналізовані позиції фахівців і з'ясовано наступне. Експерти підтримують позицію щодо встановлення в законодавстві строків завчасного сповіщення про проведення мирних зібрань. Таку ж думку висловлюють представники органів місцевого самоврядування. Судді, представники профспілок та бізнесу, частина експертів з громадського сектору вважають, що законодавство не повинно встановлювати таких строків, оскільки це може звужити обсяг права на мирне зібрання та призвести до зловживань. Представники органів правопорядку не мають єдності з цього питання, хоча більшість висловлюється на користь потреби встановлення строків завчасного сповіщення в законодавстві.

Вказані позиції зумовили і різні підходи стосовно потреби у законодавчому визначенні можливості проведення спонтанних (стихійних) мирних зібрань. Ті фахівці, які вважали, що законодавство не повинно містити строків завчасного сповіщення, не підтримали ідею запровадити категорію «спонтанне мирне зібрання». Інші ж, навпаки, наполягали на запровадженні такої категорії в законодавстві з відповідним регулюванням [4].

Р.Мельник стверджує, що обов'язок щодо сповіщення про зібрання може повною мірою реалізовуватись лише щодо тих заходів, які плануються заздалегідь. Що ж до спонтанних та невідкладних зібрань, то дія такого обов'язку буде обмеженою. Спонтанні зібрання, як впливає вже з їх назви, виникають без проведення жодних підготовчих дій, не мають вони, відповідно, і організатора, що, як наслідок, виключає власне факт завчасного сповіщення про них. На його думку, завчасне сповіщення про невідкладне зібрання, тобто те, проведення якого пов'язується з конкретною історичною датою чи політичною подією, що виникла раптово, має реалізовуватись лише в тому випадку, якщо це не створить перешкод для його проведення у запланований день чи час. В іншому разі невідкладне зібрання може проводитися без завчасного сповіщення [5, с.132]. Підтримуємо висловлену думку.

Науковці вказують на ґрунтовну підставу щодо повідомлення органів влади про спонтанне мирне зібрання: такий порядок доцільний лише щодо тих зібрань, організатори яких зацікавлені в отриманні допомоги та захисту з боку органів влади (наприклад, тимчасово перекрити рух транспорту у місці проведення мирного зібрання, забезпечити захист учасників мирного зібрання від можливих насильницьких дій, встановити чергування машин швидкої допомоги на місці проведення зібрання тощо). Зазначене ставить питання про необхідність внесення у законодавство змін, які б дозволили прив'язати порядок повідомлення про проведення мирних зібрань до позитивних зобов'язань держави, які слід прямо визначити у законі.

Якщо ж організатори мирних зібрань вважають, що вони не потребують від держави жодних послуг, то й повідомлення про проведення мирних зібрань не повинно бути для них обов'язком [4].

При всій вагомості наведеної думки, звернемо увагу на таке: спонтанні мирні зібрання можуть і не мати організатора, інакше певною мірою це буде ознакою їх планування, частіше всього, на нашу думку, організатор може виявитись під час спонтанного мирного зібрання. У такому випадку не зрозуміло, як буде вирішуватись питання про позитивний обов'язок держави, тобто забезпечення нею безпеки спонтанного мирного зібрання?

Погляди Р.Куйбіди, М.Середы, О.Трубенкова підтримує також М. Середя, який вказує, що визначити порядок і строки повідомлення про проведення мирних зібрань потрібно лише в тих випадках, коли організатори мирних зібрань потребують від держави виконання позитивних обов'язків [1, с.168].

Проте О. Тиліпська зауважує, що вимога подання повідомлення лише в разі, якщо організатори вважають його необхідним для забезпечення безпеки учасників є неможливою згідно чинного законодавства і відповідно до сучасних життєвих обставинам. Її висновок базується на тому, що безпека – не єдиний важливий фактор, який має враховуватись при підготовці зібрання, органи влади мають вжити й інших заходів для того, щоб зібрання відбулося належним чином, тобто виконати свої позитивні зобов'язання по відношенню до суб'єктів права на мирні зібрання [6, с.137].

Щодо визначення підстав незаконності спонтанного мирного зібрання наведемо такий приклад. Європейським судом з прав людини (далі – ЄСПЛ) з метою інформування практикуючих юристів про основні постанови та рішення ЄСПЛ було розроблено «Посібник із застосування Конвенції». Його частиною є Посібник за статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (Свобода зібрань та об'єднання), в якому аналізується та підсумовується прецеденте право із вказаної статті та зазначено наступне: недотримання вимоги повідомлення або отримання дозволу, перевищення відведеного часу або розгортання за межами визначеної території є підставами, за яких зібрання може бути визнане «незаконним». Визначення «незаконного» зібрання засновано на недотриманні формальних вимог, на відміну від зібрань, які були «заборонені» органами влади.

Звернемо увагу, що лише за певних обставин зібрання може бути визнане незаконним, зокрема, в разі відсутності якісного національного закону. Для того, щоб національне законодавство відповідало вимогам якості, воно повинне забезпечити засіб правового захисту від свавільних втручань державних органів влади в права, гарантовані Конвенцією [7].

В українському законодавстві поки що закон про свободу мирних зібрань та його гарантії не прийнято, отже правове регулювання таких зібрань, зокрема спонтанного мирного зібрання не здійснюється.

Щодо обмеження прав громадян в разі відсутності відповідного законодавчого акту слушним є висновок Г. Палія про те, що в умовах нормативно-правової неврегульованості питання функціональних повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування та органів судової влади в цій сфері, на практиці призводить до зуження права громадян на мирні збори та порушення інших свобод [8].

Варто врахувати рішення ЄСПЛ (Cisse проти Франції, Oya Ataman проти Туреччини), в яких доцільно зазначається, що незаконна ситуація, наприклад, проведення демонстрації без попереднього дозволу, не обов'язково обґрунтовує порушення права на свободу мирних зібрань. Зокрема в Постанові Oya Ataman проти Туреччини від 5 грудня 2006 року вказувалось: «де демонстранти не приймають участі в актах насильства, державним органам варто продемонструвати певний рівень толерантності по відношенню до мирних зібрань, з тим, щоб гарантована статтею 11 Конвенції свобода зібрань не була позбавлена своєї суті». Незважаючи на те, що правила, які регулюють громадські зібрання, такі як система попереднього повідомлення, мають важливе значення для спокійного проведення публічних заходів, оскільки вони дозволяють органам мінімізувати перешкоди для руху транспорту та вживати інші заходи безпеки, їх виконання не може стати самоціллю [7].

Вважаємо, що майбутнім нормативно-правовим актом повинно бути встановлено порядок проведення спонтанного мирного зібрання та вирішено питання щодо того, чи повинно про нього бути повідомлено органи державної влади. На наш погляд, повідомлення не може бути завчасним, якщо мова йде про спонтанне мирне зібрання. Однак, якщо йдеться про необхідність забезпечення безпеки під час його проведення, організатор зібрання повинен здійснити таке повідомлення. В той же час, проведення спонтанного мирного зібрання без повідомлення не повинно нести негативних наслідків для його учасників (розгін зібрання, арешт його найбільш активних учасників, за наявності - організатора). Спонтанне мирне зібрання є законним, якщо воно не заборонено законодавством.

Обмеження спонтанного мирного зібрання зумовить несвоєчасність реакції громадян на актуальні події чи інформацію, перешкоджатиме вільному вираженню їх підтримки або прояву незадоволення. Звернемося з цього приводу до ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка вказує, що право на мирні зібрання не підлягає ніяким обмеженням, окрім встановлених законом і необхідних у демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [9]. Влада повинна забезпечувати захист будь-якого стихійного зібрання і сприяти його проведенню за умови збереження його мирного характеру [10].

Висновки. Пропонуємо включення до законопроекту про свободу мирних зібрань та його гарантії

таких правових положень: 1) визначення поняття «спонтанне мирне зібрання»: спонтанне мирне зібрання є незапланованим мирним зібранням у публічному місці з метою з'ясування суті тієї чи іншої події (інформації), наслідки якої є важливими для його учасників та яке є засобом для врахування органами державної влади позицій громадянського суспільства з актуальних питань сьогодення.; 2) щодо визначення порядку проведення спонтанних мирних зібрань: дотримання процедури повідомлення про проведення спонтанних мирних є бажаним, але не обов'язковим; 3) у разі повідомлення учасників/організатора спонтанного мирного зібрання органи державної влади повинні забезпечити безпеку його проведення органами внутрішніх справ; 4) заборона застосування обмежувальних заходів при проведенні спонтанних мирних зібрань з підстави відсутності завчасного сповіщення про проведення такого зібрання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Середя М. Л. Право на мирні зібрання: теоретичні, практичні та порівняльно-правові аспекти : дис.... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2019. 204 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К.: Ірпінь, 2004. 1440 с.
3. Шкарнега О.С. Провадження у справах щодо реалізації права на мирні зібрання: дис.... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса. 2016. 239 с.
4. Куйбіда Р., Середя М., Трубенкова О. Свобода мирних зібрань в Україні: пошук оптимальної моделі регулювання. URL: https://pravo.org.ua/img/zstored/files/myrni_zibrannia_v_Ukraini.pdf (дата звернення: 25.12.2019).
5. Мельник Р.С. Право на свободу мирних зібрань: теорія і практика. К., 2015. 168 с.
6. Тиліпська О.Ю. Удосконалення адміністративно-правового забезпечення права на мирні зібрання в Україні: законодавчий складник. *Право і суспільство*. 2019. №2. Частина 2. С.133-139.
7. Посібник за статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (Свобода зібрань та об'єднання). URL: nba.org.ua/news/5031-publikujemo-posibnik-za-statteyu-11-konvencii-pro-zahist-prav-lyudini-ta-osnovopolozhni-h-svobod-svoboda-zibrann-ta-ob-ednannya.html (дата звернення: 26.12.2019).
8. Палій Г.О. Щодо необхідності законодавчого врегулювання права громадян на мирні зібрання. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/schodo-neobkhidnosti-zakonodavchogo-vregulyuvannya-prava> (дата звернення: 28.12.2019).
9. Конвенція про захист прав людини та основних свобод. URL: http://www.ombudsman.kiev.ua/vis1_03.htm (дата звернення: 29.12.2019).
10. Руководящие принципы по свободе мирных собраний (2-е изд.) / Подготовлены советом экспертов БДИПЧ ОБСЕ по вопросам свободы собраний URL: <http://www.osce.org/ru/odihr/83237?download=true> (дата звернення: 30.12.2019).

REFERENCES:

1. Sereda M.L. Pravo na myrni zibrannia: teoretychni, practychni ta porivnial'no-pravova aspekty [The right to peaceful assembly: theoretical, practical and comparative aspects]: dys. na zdob. nauk. stupennia kand. yurud. nauk: 12.00.07. Kyiv. 2019. 204 s. [in Ukrainian].
2. Velykyiy tлумachnyi slovnyk suchasnoyi ukrains'koyi movy [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]/ [uklad. i golov. red. V.T. Busel]. K.: Irpin', 2004. 1440 s. [in Ukrainian].
3. Shkarnega O.S. Provadzhennia u spavah sh'odo realizatsiyi prava na myrni zibrannia [Proceedings in cases about realization of the right to peaceful assembly]: dys. na zdob. nauk. stupennia kand. yurud. nauk: 12.00.07. Odesa. 2016. 239 s. [in Ukrainian].
4. Kuybida R., Sereda M., Trubnekova O. Svoboda myrnyh zibrann' v Ukraini: poshuk optymal'noii modeli reguluivannia [Freedom of peaceful assemblies in Ukraine: the search for an optimal model of regulation]. Retrieved from https://pravo.org.ua/img/zstored/files/myrni_zibrannia_v_Ukraini.pdf (accessed: 25.12.2019). [in Ukrainian].
5. Mel'nyk R.S. Pravo na svobodu myrnyh zibrann': teoria i practyka [Right to Peaceful Assembly: Theory and Practice]. K., 2015. 168 s. [in Ukrainian].
6. Tylyps'ka O. Yu. Udoshkonalennia administratyvno-pravovogo zabezpechennia prava na myrni zibrannia v Ukraini: zakonodavchuiu skladnik [Improving administrative and legal support for the right to peaceful assembly in Ukraine: legislative component] *Pravo i suspil'stvo*. 2019. № 2. Chastyna 2. S. 133-139. [in Ukrainian].
7. Posibnyk za statteiy 11 Konventsii pro zahyst prav liudyny ta osnovopoloznyh svobod (Svoboda zibrann' ta ob'iednannia) [Guide on Article 11 of the European Convention on Human Rights]. Retrived from nba.org.ua/news/5031-publikujemo-posibnik-za-statteyu-11-konvencii-pro-zahist-prav-lyudini-ta-osnovopolozhni-h-svobod-svoboda-zibrann-ta-ob-ednannya.html (accessed: 26.12.2019). [in Ukrainian].
8. Palii G.O. Sh'odo neobkhidnosti zakonodavchogo vregulivannia prava gromadian na myrni zibrannia. Analitychna zapyska [Regarding the need for legislative regulation of citizens' right to peaceful assembly. Analytical note]. Retrived from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/schodo-neobkhidnosti-zakonodavchogo-vregulyuvannya-prava> (accessed: 28.12.2019). [in Ukrainian].
9. Konvenciiia pro zahyst prav liudyny ta osnovopoloznyh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. Retrived from http://www.ombudsman.kiev.ua/vis1_03.htm (accessed: 29.12.2019). [in Ukrainian].

10. Rukovod'iash'ie principy po svobode mirnyh sobranii (2-e izd.) [Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly (second edition)] / Podgotovleny sovetom ekspertov BDIPCH OBSE po voprosam svobody sobranii. Retrived from <http://www.osce.org/ru/odihr/83237?download=true> (accessed: 30.12.2019). [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 5.01.2020

УДК. 342.951

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.28>

Шутак Таміла Георгіївна,
здобувач Науково-дослідного інституту
e-mail: tekstulinvest1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5600-8632>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

У статті відповідно до положень чинного вітчизняного законодавства розкрито основні форми транскордонного співробітництва, окреслено головні умови та підстави адміністративно-правового впливу у цій сфері. Автором зауважено, однією із ключових організаційних форм транскордонного співробітництва є укладення міжнародних угод загального характеру й в окремих галузях, де співпадають публічні та суспільні інтереси суб'єктів взаємодії. Визначено та охарактеризовано національний та загальний рівень угод про транскордонне співробітництво, що передбачають створення фундаменту з питань налагодження добросусідських відносин прикордонних територій, тоді як спеціальний рівень – визначає та реалізує конкретні та найбільш актуальні державні та суспільні інтереси. Акцентовано на високій гнучкості сукупності правових засобів для здійснення транскордонного співробітництва, які охоплюють певні програми, які дозволяють реалізувати спільні суспільні інтереси України та сусідніх держав. Розкрито специфіку найбільш поширеної форми транскордонного співробітництва – єврорегіони. Вони сприяють зміцненню транскордонних зв'язків між прикордонними регіонами у соціально-культурній, екологічній та економічній сферах діяльності. Виокремлено ключові особливості єврорегіонів з адміністративно-правової точки зору. Акцентовано увагу на те, що об'єднання єврорегіонального співробітництва й єврорегіони, функціонують у досить стійкій та безперервній взаємодії. Зазначено, що основну масу нормативно-правових актів з питань діяльності єврорегіонів утворюють угоди з транскордонного співробітництва, статuti та положення об'єднань єврорегіонального співробітництва, низка відомчих та індивідуальних управлінських актів. Автором констатовано, що транскордонне співробітництво слугує важливим чинником налагодження міжнародної взаємодії прикордонних регіонів України та країн ЄС.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, єврорегіон, прикордонні регіони, суб'єкти публічної адміністрації, транскордонне співробітництво

Shutak T. ADMINISTRATIVE LEGAL ADJUSTING OF REALIZATION OF BASIC FORMS OF CROSS-BORDER COOPERATION

In the article in accordance with the provisions of the current domestic legislation, the article describes the main forms of cross-border cooperation, outlines the main conditions and grounds for administrative and legal influence in this field. The author points out that one of the key organizational forms of cross-border cooperation is the conclusion of international agreements of a general nature and in certain areas where the public and public interests of the subjects of interaction coincide. The national and the general level of cross-border cooperation agreements are defined and characterized, which provide the foundation for the establishment of good neighborly relations of the border areas, while the special level defines and implements specific and most relevant state and public interests. The focus is on the high flexibility of the legal framework for cross-border co-operation, which covers specific programs that enable the common public interests of Ukraine and neighboring countries to be realized. The specifics of the most common form of cross-border cooperation - Euroregions - are revealed. They help to strengthen cross-border links between border regions in socio-cultural, environmental and economic spheres. The key features of the Euroregions from an administrative and legal point of view are highlighted. Attention is drawn to the fact that the integration of Euroregional cooperation and Euroregion operate in a rather stable and continuous interaction. It is noted that the majority of regulatory acts related to the activities of the Euroregions are made up of cross-border cooperation agreements, statutes and provisions of Euroregional cooperation associations, a number of departmental and individual management acts. The author stated that cross-border cooperation is an important factor in establishing international cooperation of the border regions of Ukraine and EU countries.

Key words: administrative legal adjusting, European region, frontier regions, subjects of public administration, transfrontal collaboration.

Постановка проблеми. На компетентні вітчизняні органи державної влади та інші відповідні публічні інституції цілком покладається суспільно-важливий обов'язок із загального забезпечення належного правового врегулювання ключових питань щодо організації, планомірного й системного здійснення транскордонного співробітництва. Лише за такої сталої підтримки з боку держави можливо досягти високих цілей європейської інтеграції нашої країни, налагодження ефективних і довготривалих

Випуск 8. 2020

© Т.Г.Шутак, 2020